

Roosevelt je dal novo brco Ameriški delavski federaciji

Voditelji so bili informirani, da nimajo pravice govoriti v imenu vsega ameriškega delavstva

FEDERACIJA V DEFENZIVI

Washington, D. C., 11. febr.—Rooseveltova administracija je dala novo brco Ameriški delavski federaciji, ko je odločila, da njeni predstavniki ne morejo zastopati vsega ameriškega delavstva. Odslej naprej bo administracija priznala predstavnike ADF le v slučajih, v katerih dokažejo, da zastopajo važno skupino delavcev v industrijah. Stališče, ki ga je sedaj zavzela administracija, pomeni zmanjšanje vpliva ADF v gibanju, čigar cilj je ekonomsko okrevanje dežele.

Nova politika Rooseveltove administracije bo rezultirala v reorganiziranju delavskih svetovnih odborov v upravi NRA, katere dominira Ameriška delavska federacija. Mnenje visokih uradnikov v upravi NRA je, da ti odbori niso izvrševali njim določenih funkcij, temveč širili propagando.

To je jasno pokazal tudi predsednik Roosevelt, ko je ignoriral ADF v zadevi podaljšanja pravnih avtne industrije, čeprav se je pozneje posvetil o zastopnikih federacije zakonodajni glede premogovne industrije kakor tudi s predstavniki železniških bratovščin o bodočnosti železnice.

Roosevelt je na proteste Ameriške delavske federacije v zvezi s podaljšanjem avtne pravilnika odgovoril, da federacija ne predstavlja niti pet odstotkov delavcev v avtvi industriji in zato ne more govoriti v njih imenu. Na drugi strani pa je priznal, da United Mine Workers unija predstavlja večino rudarjev v premogovni industriji. Istotako lahko govore bratovščine v imenu železničarjev, katerih večino predstavljajo.

ADF si lasti pravico predstavljanja delavcev v vseh industrijah, toda njena moč je velika le v premogovni, oblačilni, liskarski in morda v tekstilni industriji. V smislu nove Rooseveltove politike bo administracija priznala njene zastopnike le v tistih industrijah, kjer ima federacija veliko članov, v vseh drugih pa jih bo ignorirala.

Nadaljnja železniška nesreča v Rusiji; 18 ubitih

Moskva, 11. febr.—Včeraj se je pripetila nadaljnja železniška nesreča, že tretja v zadnjih petih tednih, v bližini mesta Saratov v zapadnocentralni Rusiji ob reki Volgi, v kateri je bilo ubitih 18 ljudi in 9 težko ranjenih. Tam sta trčila skupaj potniški in tovorni vlak in obe lokomotive sta se pri koliziji razbili, vagoni pa so se iztirili in dva, ki sta vozila potnike in potnišice, sta se vnela. Prvo poročilo, ki je dospelo sem, je govorilo, da je za nesrečo odgovorni železniški uslužbenec, ker so po nesreči spustili oba vlaka na isto progo. Dve prejšnji nesreči so avtoritete pripisale nezavestnosti uslužbenecov, preiskava pa je ugotovila, da uslužbenec zanemarjajo varnostne signale z namenom, da dobe bo-

Dva voditelja Amerike

ABRAHAM LINCOLN, ki je imel korajžo.

FRANKLIN D. ROOSEVELT, ki nima korajže.

Danes je rojstni dan Abrahama Lincolna. Glej uvodnik "Doba velike preizkušnje" na 2. strani današnje Prosvete.

Združenje "kolektivističnih" elementov v Cal.?

San Francisco. — Eksekutiva državne socialistične stranke se je posvetila vprašanju možnosti združitve številnih "kolektivističnih" elementov in skupin v skupni federaciji.

O tem vprašanju je razpravljala na svoji zadnji seji in zaključila, da stvar predloži prihodnji državnim konvenciji, ki se vrši v Bakersfieldu 23. februarja. Če bo članstvo za idejo, tedaj bodo socialisti vzeli iniciativo za zblizanje vseh progresivnih in radikalnih elementov, ki propagirajo podzavljevanje bolj važnih industrij. Federacija bi bila politična, nekakšna "tretja" stranka.

Novi spopadi med Italijani in domačini v Afriki

Italijanska vlada odredila mobilizacijo rezervnih čet

Rim, 11. febr.—Poročila se glase, da je prišlo do novih spopadov med italijanskim vojštvom in domačini v Abesiniji, v katerih je bilo več ubitih in ranjenih. V zvezi s tem poročilom je bilo objavljeno tudi naznanilo, da je Italija pričela mobilizirati rezerviste. Da li ta mobilizacija pomeni kazensko ekspedicijo proti Abesiniji ali pojačanje italijanskih čet v njenih kolonijah, ni znano.

Uradni komunikacije govori o izbruhu orožnenega konflikta ob meji italijanske Somalije in Abesinije, ki je poostri napetost med obema državama. Prejšnji spopadi so rezultirali v protestih, ki sta jih Italija in Abesinija naslovlili Ligi narodov.

Italijanska vlada je pričela s mobilizacijo rezervnega vojštvstva v Milanu in Florenci. Rezervisti so bili pozvani v aktivno službo in poslani v Somalijo in italijansko kolonijo Eritrea ob Rdečem morju, kjer bodo prevzeli službo vezbanja čet, ki jih tvorijo domačini.

Druga poročila javljajo, da Italija nadaljuje s pošiljanjem municije in drugega vojnega materiala v svoje kolonije v Afriki. Uradni komunikacije, ki je bil včeraj objavljen, naglašajo, da je močno orožena abesinska skupina 29. januarja napadla italijansko stražo pri Asudubu in v bitki, ki je sledila, je bilo pet stražnikov ubitih in šest ranjenih. Abesinci so imeli večje izgube, toda natančno število mož, ki so padli v bitki, ni znano.

Domače vesti

Smrtna nesreča pri sankanju
Crucible, Pa. — Charles Kajfež, star 16 let in rojen v Ameriki, se je zadnje dni smrtno ponesrečil, ko se je sankal. Treščil je ob cestni steber in pri padcu si je zlomil vrat. Zapušča starše, brata in tri sestre. Nj bil pri nobenem podpornem društvu.

Pobit v premogovniku
Broughton, Pa. — Dne 6. feb. je bil pri delu v jami poškodovan na nogi Andy Strah, član društva 52 SNPJ. Odpeljali so ga takoj v bolnišnico St. Joseph v S. S. Pittsburgh, Pa.

Poroka
Kemmerer, Wyo. — Zadnji teden sta se tu poročila Frank Ho-mar in Sabina Paloni. Ženin je član društva 267 SNPJ. Obilo sreče!

NEWJERSEYSKI GOVERNER IZVEDEL ZELJE DELAVCEV

Paterson, N. J. — (FP) — Governor Hoffman je bil te dni izredno presenečen po javnem govoru, v katerem se je navduševal za nakupni davek. John Lyding, poslovni agent unije barvilcev mu je namreč v brk povedal, da se delavci zahvaljujejo za njegov nakupovalni davek.

"Želim vas vnaprej obvestiti; governer, ko se vrnete v Trenton, da bo vas čakal telegram naše krajevne unije, ki šteje 12.000 članov, kot protest proti vašemu nakupnemu davku."

Governer Hoffman je ob teh besedah pobledele in nekaj vprašal, kaj in koga naj obdavi.

"Obdavičite bogatine", mu je odgovoril Lyding, nakar je governer postal še bolj bled. "Vam bomo poslali pa mi sugestije za dedščinski in dohodninski davek ter davek na korporacije in javnopravne družbe," je dostavil Lyding.

Governer očitno ni vaju tako direktnih besed. Ostal je nem in za trenutek ko prikovan.

Cestni železničarji dobili nižji delovnik

San Francisco. — Arbitražna komisija je cestnim železničarjem pri Market Street Railway kompaniji priznala znižanje delovnika brez znižanja plače. Družba uposljuje 2000 delavcev. Zdjaj bo morala nastaviti okrog 150 novih mož, čemur se pa skuša izogniti z odpravo kondukterjev na nekaterih ulicah, kar ji je zdaj zabranjeno po zakonu. Unijski voditelji se bore tudi proti odpravi tega mestnega zakona.

VELIKE DEMONSTRACIJE FRANCO-SKIH RADIKALCEV

Pariz, 11. febr.—Včeraj so se vršile velikanske demonstracije francoskih socialistov in komunistov kljub vladni prepovedi. Demonstracije so bile prirejene v spomin 19 žrtvam iz radikalnih vrst, ki so v preteklem letu padle v bitkah s policijo. Vršile so se ob spomeniku francoske republike, kjer so demonstrantje zgradili 30 čevljev visok stol iz samih rdečih rož. Demonstracij se je udeležilo okrog 30.000 ljudi, med temi veliko ženski in otrok.

Demonstracije je opazovala okrog 2000 mož broječa sila policije in vojaštva in najbrž je to vplivalo, da ni prišlo do nemirov. Flandinova vlada je prejšnji dan izdala odlok, v katerem je prepovedala parade, prepevanje in zastave. Policija je zasedla tudi ulice, ki vodijo do trga, kjer so se vršile demonstracije in pripravljena je bila na vse eventualnosti.

Slične demonstracije so se vršile tudi v Montpellieru, Nimesu, Pernignanu in drugih provinčnih mestih in vse so se mirno završile.

TUDI PRIDIGARJI SE ORGANIZIRAJO V UNIJI

New York. — (FP) — Se celo pridigarji bi radi prišli pod okrilje Ameriške delavske federacije! Da so to delavstvu naklonjeni pridigarji, se razume. Organizirani so v Ministers Union of America, ki je bila ustanovljena 1931.

Ta unija sicer ni velika — šteje le 75 članov — vendar pa želi poslovnice od ADF. V aplikaciji ti pridigarji navajajo, da žel njih unija "delovati kar največ močje za principe organiziranega delavstva." In kot ostali delavci si želijo tudi njeni člani izboljšati ekonomski položaj. Organizacija je odprta pridigarjem in duhovnikom vseh sekt.

"Radikalni" val je zadnja leta zajel tudi veliko število pridigarjev posebno med protestanti, ki se dele na razne sekte. Mnogo duhovnikov odprt izpoveduje potrebo reorganiziranja človeške družbe in odpravo profitnega sistema.

Člani te unije so znani bojevniki na strani organiziranega delavstva in se aktivno udeležujejo stavk. Rev. George Grover Mills, organizator, bo šel v kratkem na organizacijsko turo po vsej deželi. Skušal bo ustanoviti postojanke po vseh mestih.

VOLITVE V JUGOSLAVIJI BODO PO STAREM ZAKONU

Belgrad, 11. febr.—Volitve za novo narodno skupščino, ki so razpisane za 5. maja, se bodo vršile po starem volilnem zakonu. Ta zakon določa le eno, to je vladno stranko. Kandidatje opozicije morajo dobiti visoko število podpisov, če hočejo priti na glasovnico, kar je skoro nemogoče. Iz tega sledi, da bo na glasovnici prihodnjih volitev edino lista kandidatov Jeftičeve vlade.

Farmarski organizator ponovno aretiran

Tyroneza, Ark. — Ward Rogers, vodja Unije najemniških farmarjev, je bil te dni ponovno aretiran radi "anarhije" (čitanja deklaracije neodvisnosti na javnem shodu). Z njim vred so plantažniške oblasti aretirale in pretepele tudi dva druga organizatorja te farmarske unije. V dobrem mesecu je bil Rogers že dvakrat aretiran radi "anarhije". Za prvi prestop je dobil šest mesecev zapore. Na prostem se je nahajal radi priziva na višje sodišče. Plantažniki so mu zagrozili tudi s fizičnim nasiljem.

PROTEST TEKSTILCEV PROTI ODBORU VLADE

Odbor podprl stališče tekstilnih magnatov, ki so odklonili ponovno uposlitev stavkarjev

PRELOMLJENE OBLJUBE

Washington, D. C. — (FP) — Unija tekstilnih delavcev je naslovila oster protest federalnemu delavskemu odboru v zvezi z njegovim odlokom, da tovarnarji lahko zapostavljajo delavce, ki zastavkajo in se njih stavka izjalovi.

V zadevi Ninety-Six Cotton Mill, Ninety-Six, S. C., je delavski odbor odločil, da je bila stavka delavcev v tovarnah tega koncerna neuspešna in iz tega razloga ni dolžnost delodajalca, da vrne delavcem prejšnje službe. V tem slučaju se je šlo za ponovno uposlitev 142 delavcev, ki so bili aktivni v generalni tekstilni stavki v septembru preteklega leta. Tovarnar omenjene družbe je v stavki nadaljevala obrat s stavkocizmi, katere je štutilo nad dvesto deputijev. Pozneje je bilo razglašeno obsedeno stanje in milica poslana v stavkovno okrožje, čeprav ni bilo nemirov in nasilstev s strani stavkarjev.

V zadevi Alexander Manufacturing Co., Forest City, N. C., je federalni delavski odbor tudi podprl kompanijo, ki je odklonila ponovno uposlitev 96 stavkarjev. Odbor je svoj odlok utemeljil z izjavo, da stavka ni ustavila obrata, čeprav je tovarna počivala nad teden dni — dokler ni kompanija importirala stavkocizov iz drugih krajev. Drugi argument odbora je, da je moral odobrili stališče kompanije, to je diskriminacije proti stavkarjem, "ker cilji stavke niso bili doseženi."

Odbor celo zagovarja evikelje stavkarjev iz kompanijskih hiš. "Obtožbe glede diskriminacij nimajo nobene podlage," pravi odbor v svojem odloku, ker so bile vlozene takrat, ko prizadeti niso delali v tovarni in je družba postavila druge na njih pozicije."

F. J. Gorman, podpredsednik unije United Textile Workers, pravi v protestu, ki ga je poslal vladnemu odboru, "da je vsaka stavka, uspešna ali neuspešna, poskus, da se prisilijo družbo na kolektivna pogajanja z reprezentanti delavcev. Odklonitev dela delavcem po končani stavki je kršitev točke 7 A zakona gospodarske obnove, ki jamči delavcem pravico organiziranja in kolektivnega pogajanja ne glede na dejstvo, da je federalni delavski odbor podprl kompanijo in s tem pokazal svojo pristranost."

Uspešen poskus v Rusiji z vcepljeno železo

Moskva, 11. febr. — V zdravstvenem zavodu v Rostovu na Donu je bil uspešno izvršen revolucionaren poskus vcepljenja pituitarne žleze, kakor poroča profesor Gorogov, direktor tega zavoda. Omenjena žleza, ki kontrolira rast telesa, je bila vcepljena 15-letni deklici, ki je prenehala rasti in bi bila ostala palček. Žlezo so vzeli iz druge normalne deklice, ki je umrla. Od tega je preteklo šest mesecev in deklica je v tem času zrastle šest palcev.

Brezposelnost v Nemčiji raste

Berlin, 11. febr. — Število brezposelnih delavcev v Nemčiji je spet prekoračilo tri milijone.

HAUPTMANNOVA OBRAVNAVA BO TA TEDEN KONČANA

Flemington, N. J., 11. febr.—Proces proti nemškemu priseljencu Brunu Richardu Hauptmannu, ki je obtožen ugrabljenja in umora Lindberghovega otroka, bo ta teden zaključen. V soboto so bile zaslišane zadnje državne prič, s katerimi je tožilstvo hotelo raztrgati "storijske" Hauptmannove prič; štiri prič, med katerimi je bila tudi Lindberghova tača, so opravile pokojno Violetto Sharpe, Lindberghovo služkinjo, katero so Hauptmannove priče obdolžile, da je sodelovala s Fischem in neznanimi "gangsterji" pri zločinu. Priče so navedle, kje se je služkinja nahajala v noči 1. marca 1932. Tožilci pa niso pozvali na svedoški stol Fischevega brata Pinkusa in ostalih treh prič, ki so prišle iz Nemčije.

Na dnevnem redu obravnave so zdaj govori tožilec in zagovornikov, sodnikova navodila in zadnje besedo bo imela porota.

Proti rabi milice v stavkah

Washington, D. C.—Kongresnik William P. Connery, demokrat iz Massachusettsa, je v nižji kongresni zbornici predložil zakonski osnutek, ki prepoveduje dobavljanje municije in orožja iz federalnih skladišč državnim milicnikom, ki so poslani proti delavcem v industrijskih sporih. Connery je dejal, da je namen njegovega osnutka onemogočiti rabo državnih milicnikov proti stavkarjem.

Kanada dobi federalni sistem zavarovanja

Ottawa, Kanada. — Kanadski premier R. B. Bennett je te dni predložil parlamentu program socialnih reform, ki med drugim določa federalni sistem brezposelnostnega zavarovanja.

V smislu predloženega programa bo posebna vladna komisija upravljala sklad brezposelnostnega zavarovanja. Ta komisija bo ustanavljala posredovalnice, ki bodo skrbele za uposlitev brezposelnih ter kooperirala s provinčnimi in mestnimi vladami pri formiranju načrtov brezposelnostnega zavarovanja.

Bennettov načrt ni naletel na veliko opozicijo v parlamentu. Proti načrtu je nastopil le James S. Woodsworth, vodja stranke kanadskih delavcev in farmarjev, ki je posvaril vlado, da Bennettov načrt ne bo dosti pomagal delavcem, ki so danes brez-zasluzka. Premier je potem opozoril člane parlamenta, da se brezposelnostno zavarovanje ne more primerjati z drugimi religijami ukrepi. Njegova vlada je pripravljena upoštevati sugestije vseh v parlamentu zastopanih strank, da bo tako načrt dobil večjo oporo.

W. I. Mackenzie King, vodja kanadskih liberalcev, je dejal, da bo njegova stranka podpirala Bennettov načrt in je za to, da parlament odprne vse druge manj važne zadeve na stran in prične razpravljati o brezposelnostnem zavarovanju.

Organizirano delavstvo se ni podalo svojega stališča o Bennettovem načrtu. Tom Moore, predsednik Kanadskega kongresa strokovnih unij, je sedaj pozval vse pridružene unije, naj izvolijo delegate in jih pošljejo na izredno konferenco, na kateri se bo razpravljalo o premierjevih socialnih reformah.

DELAVSKE DEMONSTRACIJE NA DUNAJU

Zalna obletnica klerofašističnega barbarizma v Avstriji

POLICIJSKI NAPADI

Dunaj, 11. febr. — Avstrijski marksistični delavci, združeni v enotni fronti, so že včeraj začeli z masnimi demonstracijami v spomin nad padlimi tovariši, katere je postrelil in deloma pobesil Dollfussov barbarski klerofašizem, ki se je pred enim letom s surovo silo polastil rdečega Dunaja in uničil demokratično izvoljeno socialistično upravo na Dunaju in v drugih mestih Avstrije.

Dunajski marksisti so sinoči razdelili med delavce na tisoče letakov s pozivom k demonstracijam. Njih glasilo "Arbeiter Zeitung", ki se tiska v Čehoslovakiji in skrivoma razširja po Avstriji, je objavilo sledeča navodila za delavske demonstracije k obletnici avstrijske civilne vojne:

"Delavci! Te dni poteka eno leto, kar je diktatura aristokracije in duhovčine razstrelila s topovi pravice in svobodo avstrijskega ljudstva. Združena revolucionarna stranka v Avstriji (socialisti, komunisti in republičanska garda) vas poziva, da v nočeh 12., 13. in 14. februarja ne razsvetlite svojih stanovanj. To so dnevi delavskega žalovanja. Objagajte se gledališč, kina in vseh drugih javnih prostorov zabave. Povelečajte spomin na padle sodruga z odločnim sklepom, da s tiranskim klerofašizmom in fašizmom vsake druge vrste ne bo miru, dokler ne pade."

Policija je navallila na Floridsdorf in ostala delavska predmestja in razprlla na stotine marksistov, ki so demonstrirali na ulicah kljub velikemu mrazu; deset delavcev je bilo aretiranih.

Avstrijska klerofašistična vlada je hotela, da bi javnost ignorirala obletnico civilne vojne in barbarskih masakrov delavstva, toda fašisti sami nočejo pozabiti. Fašistična "Heimwehr" je včeraj proslavila obletnico "velike zmage" s paradami in ceremonijami v votivni cerkvi, pri katerih je kardinal Innitzer vodil zahvalne in spominke obrede.

KONFERENCA PROGRESIVCEV V WASHINGTONU

Washington, D. C.—Dvain-dvajset splošnih in državnih organizacij bo reprezentiranih na konferenci, ki jo je sklicala Liga javnega lastništva, katero tvorijo prominentni progresivci in liberalci. Konferenca se bo otvorila 21. februarja v hotelu Williard v Washingtonu.

Dr. Carl D. Thompson, tajnik lige, je dejal, da bo to ena najpomembnejših konferenc, kar jih je Washington videl v zadnjih letih. Najbolj znane ameriške osebnosti, ki zagovarjajo javno lastništvo industrije, bodo nastopile kot govorniki. Vodilni člani obeh kongresnih zbornic so na programu kot govorniki poleg sociologov in ekonomov.

Porast rojstev med družinami relignikov

Pittsburgh, Pa.—James G. Bosard, profesor sociologije na državni univerzi, je ugotovil, da je število rojstev v družinah, ki prejemalej relief, 60 odstotkov višje kakor v družinah, ki niso na reliefni listi.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodna: za Evropsko državo (sven Chicago) in Kanada \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cincero \$7.50 za leto, \$3.75 za pol leta; za tistostvo \$9.00.
Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year, Chicago and Cincero \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru. — Rokopisi dopisov in nenaročenih člankov se ne vrnejo. Rokopisi literarnih vsebin (državni, pravní, dramski, znanstveni, itd.) se vrnejo pošiljatelju le v sklopu, če je priložil poštom.
Advertising rates on agreement. — Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov za vse, kar ima stik s listom: PROSVETA 2627-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois.
MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Doba velike preizkušnje

V zgodovini Amerike bodo označeni trije veliki momenti, mejniki treh dob, v katerih je bila preizkušena dozorelost odgovornih voditeljev in v katerih je ekonomsko-socialni razvoj ameriške države krenil v novo smer.
Prvi moment je bil tik pred rojstvom Združenih držav. Prebivalci kolonij, naveščani vojaške in politične tiranije angleškega monarha, so takrat stali pred momentalno alternativo: ali ostanejo podložniki Anglije ali proklamirajo politično neodvisnost. Prvo ali drugo. Oboje niso mogli imeti.
Ker so voditelji revolucije jasno razumeli svoj položaj, so se odločili za drugo in zmagali so. Ameriške kolonije so postale svobodne Združene države. To je bila prva doba velike preizkušnje ameriškega ljudstva; doba je našla zrelo vodstvo in kljub velikim težavam je ameriška revolucija premagala vse ovire. Severna Amerika je začela svoj samostojni razvoj.

Čez osemdeset let je prišel zastoj v tem razvoju. Agrarna Amerika je prišla v prvo veliki krizo. Na vzhodu se je pojavil mladi kapitalizem, ki se je z brzino ognja na preriji pomikal proti srednjemu zahodu in butal je tudi ob jug. Toda konservativni jug ni maral kapitalizma, ni maral mezdnih ali "svobodnih" delavcev; jug s svojimi ogromnimi starimi farmami in plantažami je za vsako ceno vztrajal pri svojem starem sistemu suženjskega dela. Udarila sta skupaj dva, bistveno različna sistema, med katerima je bil vsak kompromis nemogoč.

Tedaj je prišel drugi veliki moment v zgodovini Amerike, druga doba velike preizkušnje. Južne države so se uprle federalni vladi z orožjem. Začetniki agrarnega sistema s črno kožnim suženjstvom so napovedali civilno vojno in razglasili skupino južnih držav za neodvisno republiko s imenom "Konfederativne države Severne Amerike."

Predsednik Združenih držav je bil takrat Abraham Lincoln. Lincoln je bil človek mehkega srca in sovražil je vojno, imel pa je nazor socialne pravičnosti. V kritičnem momentu je nanj padla odgovornost za rešitev velike krize. Lincoln je stal pred alternativo: ali ohraniti republiko neraztrgano in očisteno telesne sužnosti ali pustiti uporne suženjce na jugu, da imajo svojo konfederacijo in svoj sistem črno kožne sužnosti. Prvo ali drugo. Oboje — napol svobodne in napol suženjske Amerike — ni maral.

Lincoln se je odločil za prvo in zmagal je. Civilna vojna je sicer trajala štiri leta, zahtevala je velike krvne in gmotne žrtve, toda vsa Amerika, izvzemši rebelnega juga, je bila z njim do konca. Abraham Lincoln je pokazal, da je zrel in odločen voditelj. Imel je arce, toda imel je tudi načela, katerim se je moralo podvreči njegovo srce, dasi mu je krvavelo — načelo je bilo prvo in glavno. Lincoln je razumel svojo dobo, položaj svojega časa, in prestal je težko preizkušnjo.

V tretjem velikem momentu smo danes. Prišla je tretja doba velike preizkušnje. Po civilni vojni je Amerika prešla v kapitalizem, ki se je razbohotil po vsem kontinentu. Industrije so se razvijale skokoma in začelo se je naseljevanje delavcev iz tujine. Na milijone ljudi je prišlo iz Evrope in drugih krajev sveta; ti milijoni so položili železni temelj kapitalistični Ameriki: zgradili železnice in jeklarske tovarne ter vlačili rudo in premog iz osrčja Amerike.

Prišla je nova sužnost — merdna sužnost. Oh veliki Lincoln, kam je šlo tvoje svobodno delo! Veliko izkoriščanje v meddobnih prosperitetah in veliko trpljenje v običajnih periodah depresije. Prišla pa je svetovna vojna in kapitalizem je doživel. Po vojni se je še enkrat desperatno napel s "prosperiteto" in — počil. Bilo je prevč. Spet smo v krizi, največji v zgodovini. Prevarjeno, izmozgano in izbitano ljudstvo išče novega Lincolna — išče rešitve iz krize. Ljudstvo se je z največjim gnusom obrnilo od sleparjev, ki so se šopirili v stranski nesmrtnega Lincolna in izvolilo Franklina Roosevelta, ki je naznanil "new deal".

Kakor revolucionarji in kakor Lincoln, tako tudi Roosevelt stoji pred momentalno alternativo: ali obnoviti kapitalizem z vsemi njegovimi strahotami ali prelomiti s kapitalizmom popolnoma in iti v sistem socialne pravičnosti. Prvo ali drugo. Oboje niso more imeti.

Roosevelt, ki ima tudi mehko srce — pa še danes čina med obojimi in najbrj bo čincal do konca svoje službe. Ker ima dobro srce, bi rad

(Dalje v zadnji koloni)

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke iz raznih krajev

Načrt za brezposelnostno zavarovanje v Ohio

Cleveland. — Sledenci načrt je bil izdelan po članski ligi Ameriške delavske federacije, ki deluje za brezposelnostno zavarovanje.

1. Da se ustanovi sistem zadostnega brezposelnostnega zavarovanja pod kontrolo vlade države Ohio, katere dolžnost je skrbeti za upravljanje fonda. Dolžnost državne zbornice je, da sprejme načrt, ki se bo imenoval: "The Ohio Unemployment Insurance Act".
2. Ta načrt mora veljati za vse normalne osebe nad 18 let stare, ki so zmogni in pri volji delati in ki so vložile aplikacijo za delo na pristojnem mestu, toda niso bile uslišane za tisto delo, za katerega so vprašale in za katerega so sposobne.

3. Podpora se mora plačevati takoj, ko je oseba dva tedna brez dela in je upravičena do \$10 na teden, in \$3 za vsako od njena odvisna oseba; vsota pa ne sme presegati nad 75% njegovega stalnega zaslužka, to je, ko je bil stalno zaposlen vsak dan 60 tednov in letu.
4. Poslodajalci morajo prispevati v sklad ne manj kot 3% od plačilne liste.

5. Poslodajalci ne smejo prispevati več kot 1% od svoje plače.
6. Takoj, ko je ta načrt sprejet, mora governor prikrbeti in aproprirati zadosten fond bodisi z direktnim posojilom od federalne vlade ali na drug način, tako, da se bo takoj plačevala brezposelnostna zavarovalna osebami, ki so upravičene do nje po tem načrtu.

Nadaljnji prispevki se naj dobijo s povznanjem davka od 5000 dolarjev letnih dohodkov, na darila in dedčine. Dohodki, prispevani v ta sklad, se ne smejo rabiti v druge svrhe.
7. Takoj se mora ustanoviti Unemployment Insurance Fund, ki bo upravljan po Unemployment Insurance Commission države Ohio. Ta fond se sme rabiti samo za podporo, za katero govori ta načrt in za vse administracijske stroške tega načrta kot so: plače uradnikov in za druge potrebne stroške za pravilno izvajanje tega načrta.

8. Komisarji ali upravitelji obstojijo iz treh, katere izvolijo volilci pri prvih regularnih volitvah na neustrankarski listi; nominirani morajo biti z nominacijskimi peticijami kakor neodvisni kandidati v državne urade. Prvi, ki dobi največ glasov, je izvoljen za 6 let, drugi za njim 4 leta in tretji za njim 2 leti. Nadalje je pa uradna doba 6 let.

Predno se pa te volitve vršijo, naj governor imenuje 3 člane za upravitelje, ki imajo vso moč regularno izvoljenih uradnikov. Imenovani upravitelji se pa morajo takoj umakniti regularno izvoljenim komisarjem.
9. Ta načrt zapoveduje, da nobeden ne sme biti diskvalificiran od podpore, ako ne sprejme dela kjer je stavka ali izprtlje, ali kjer je plača nižja od običajne plače v tistem kraju, ali če je delo nezdavno in nesantirano ali preoddaljeno od njegovega doma, ali kjer ima zadevo v rokah federalni delavski arbitrajski odbor.

Razume se, da pod nikakršno postavbo brezposelnostnega zavarovanja uslužbenci zvezne, državne ali municipalne vlade ne smejo biti forsirani pustiti podpore, do katere so upravičeni po že obstoječih postavah, ako sami v to ne privolijo.

2. del: Administracija

Ta točka naglasi, da se uporablja sistem članskih knjizic, v katerih so znamke od prispevkov. Da se ustanovi sistem državnih uposluževalnic s podružnicami za pravilno izvajanje tega načrta, lahko vložijo aplikacijo, in če jih komisarji odobrijo, imajo pravico dajati navodila in instrukcije, dane po državnih komisarjih.

Gornji načrt je odobrila tudi Jugoslovanska sekcija za brezposelnostno zavarovanje na svoji zadnji seji. Vse te točke je tudi odobrila državna konvencija Ameriške delavske federacije. Na tem mestu ga podajam družtvom in članstvu v državi Ohio v razmotrivanje. Če se stri-

njate z njim, obvestite vaše državne reprezentante in gubernere, da ta načrt čimprej vzkopijete. Obvestite tudi vaše mestne in okrajne odbornike, da formalno izjavijo, da se strinjajo s tem načrtom in pošljejo resolucije v imenu mestne ali okrajne vlade na državno postavodajo v Columbusu za sprejetje tega načrta.

Delajte na to, da dobite vse organizacije v vaši naselbini brez vprašanja ali so verske, svobodnomislne ali politične, da sprejmejo ta načrt. Stvar je prišla že tako daleč, da postaja glavno vprašanje, kakšen načrt bo sprejet, da bodo imeli delavci kaj košati od njega. Pred zbornicami se nahaja mnogo različnih načrtov, kot sem že zadnji omenil; večina pa ni vredna papirja, na katerem so tiskani.

Delavci in delavke! Naše zupanje v administracijo v Washingtonu in Columbusu je rodilo zle posledice radi naše lastne brezbriznosti. Izvolili smo jih in pustili, da so delali postavbe v korist trustom in proti nam kakor so sami hoteli, ne da bi mi dvignili glas protesta. Nahajamo se v mizeriji in v obupnem stanju že šesto leto. Čas je, skrajni čas, da naši reprezentantje v Washingtonu in Columbusu izvedo, da nismo te mizerije, katero so zakrivali bankirji in industrialci, več voljni prenašati in zahtevamo, da sprejmejo tak načrt brezposelnostnega zavarovanja, kateri nam bo dal vsaj nekoliko človeškega življenja. Zavedati se moramo tega, da pravega življenjskega standarda ne bomo deležni toliko časa, dokler bodo na eni strani izkoriščevalci in na drugi izkoriščani. Dokler pa nismo zreli, da bi odpravili izkoriščevalce, moramo pa gledati za reforme v tem sistemu, in to je tudi brezposelnostno zavarovanje.

Louis Zorko, tajnik Jugoslovanske sekcije za brezposelnostno zavarovanje, 6409 St. Clair ave., Cleveland, O.

Barbertončani so prijazni ljudje!

Cleveland, O. — V nedeljo dne 3. feb. je pevski zbor Delavec iz Clevelanda gostoval v Barbertonu, O., s svojo priljubljeno opere "Na kmetiji in v kajžici". Uspeh je bil zadovoljiv vsestransko, za kar gre hvala in priznanje našim rojakom v Barbertonu za njih poštrevostnost in uljudnost.

Smelo rečem, da si nismo mislili, da bomo deležni tolikošne uljudnosti kakor smo jo v resnici bili! Nekdo se je sicer dvakrat oglašil v Prosveti ter skušal omalovaževati naše delo, pa se mu ni poosrečilo. To je dokaz, da v Barbertonu žive napredni ljudje in se ne ozirajo na sebičneža. Morda bi bil imel kaj več uspeha, ako bi se bil podpisal, tako pa, ker se je skrtil za "Barbertončana", je ljudstvo pokazalo, da ga ne upošteva. Tako je prav, torej hvala!

V imenu pevskega zbora Delavec me veže dolžnost, da se zahvalim vsem, ki so posetili našo prireditelje, bodisi popoldanski kakor tudi večerni program oz. ples! Zahvaljujemo se pridnim kuharicam, ki so skrbele, da je bilo vsega dovolj, tako da se ne more nihče pritoževati. Enaka hvala bartardarjem, ki so skrbeli, da smo imeli vedno dovolj mokra grla in veselo razpoloženje. Hvala pevsem pevskemu družtvu Javornik, ker zapeli so par

pesmi, in to ob večerji v počast pevskega zboru Delavec. Rofaj se v Barbertonu vsakomur, da se bo nikdar več dalo svojega zupanje. Zaupati je mogoče le tistim, ki so bese za resnice in pravico, iz laži in prevar pa zupanje ne more priti. Zato jim je zastala sapa v grlu, zato pravijo: razredni boj ni boj, ampak je golo sovraštvo. Toda to sovraštvo bo služilo delavcem le v spodbudo v njihovem boju za prostost.

In kadar to sovraštvo prepuštuje od delavca do delavca, bo prišlo k moči v Združenih državah in potem bo znalo obravnati zastarele račune in zagrebene pravice. In takrat mora delavstvo nastopiti odločno, da mu svet, za katerega se je borilo, levi ne ukradejo. In danes je nastopil čas in boj, boj duhov — revolucija. Delavci, vaša je! Nesite jo daleč in blizu, kajti pot k zmagi in porazu kapitalizma je le v gibanju mas. — J. Kovacich.

Krivični sistem

Sharon, Pa. — Zgodovina nam pove, da je Kristof Kolumb prišel v to deželo dne 12. oktobra 1492. Več ko sto let zavzema Amerika prvo mesto med vsemi državam sveta. Glede prirodnih zakladov je ona danes najbogatejša dežela pod solncem.

Ustanovitelji ameriškega naroda so si zaželeli več svobode kot so je posedovali. Pobegnili so iz Evrope, da bi bili svobodni in neodvisni od tamošnjih grozovitih vladarjev. Ustanovili so ameriško republiko, na katero so kazali ljudje dolgo časa s ponosom. Danes se med vladarji naroda ne najde več pravega patriotizma.

Dandanes je ljudstvu onemogočeno izvoliti moče, od katerih bi pričakovali pravične zakonodaje in ki bi upravljali vladne zadeve v splošno dobrobit. Vidite, prijatelji, danes je milijone ljudi kriči v tej neizmerno bogati deželi za kruhom. Mnogo Amerikancev se vprašuje danes s tarnajočim glasom ali more obstojati ameriška vlada, če vlada tako krivične razmere.

Kapitalizem poseduje danes prav vse, kar le moremo videti. Z denarjem naroda si je znal kapitalizem na zvit način pridobiti lastninsko pravico vseh zemljišč, medtem ko je na tisoče poštenih delavcev izgubilo svoje hiše. Kapitalizem poseduje brodirje in zrakoplovstvo. Poseduje železnice in ostala prometna sredstva. V rokah ima najboljše vrednostne papirje in ves denar. Kapitalizem, ki sestoji iz prav malo oseb, poseduje in upravlja telefon in telegraf, radio, električne železnice in elektrarne. Poseduje in nadzoruje rudnike, ki dobavljajo ljudstvu potrebno kuro in gradivo. Poseduje in razpolaga z bankami in z njih premoženjem. V posesti je pretežnega dela zlata, ki je zakonita last vlade. Tem sebičnim mogotcem so podrejena tudi vsa industrijska in trgovska podjetja.

V službi kapitalizma stoje najbolj prebrisani odvjetniki, ki znajo spremeniti pogodbe vedno v korist svojih gospodov. Takim in podobnim ljudem ne pride tako zlepa do živga, pa če jih tudi tiraš pred svetovno razsodišče, kajti satan si ne bo pustil kar tako na rep stopiti. Zavrtil in zarjul bo predno bo premagano.

Dobro vam je znano, da trepeče danes skoraj vsakdo v strahu. To najdete potrjeno pri uradnikih vlade, bančnikih, trgovcih, farmarjih, poklicnih politikih, pri duhovščini in delavstvu. Zakaj vlada tolikšen strah in tako zmeda med mogočniki in tolikšna stiska povsod med delavci? So tudi ljudje, ki pravijo, da bo že bog predrugačil te žalostne razmere, kar pa ne drži. Na drugi strani pa kličejo policije na pomoč kadar jih roparji napadejo. — Jack Jert.

Zabava in koncerti

Los Angeles, Cal. — Radniški klub "Bratstvo" prireja koncert in zabavo v nedeljo dne 8. marca v dvorani društva Jedinstvo na 2nd st. in Humphrey, ave. Pričetek koncerta ob 2. popoldne, pričetek plesa pa ob 7. večer.

Program bo obiljen ter bo nastitem tudi "Primorski meo-pust". Na koncertu bo sodeloval tudi tamburaški zbor "Polagie" iz San Pedra. Ta zbor igra vsako nedeljo večer na radio postaji KGER v Long Beachu, Cal. Za ples bo igral Jazz orkester. Vstopnina je 25c. Ta zabava bo, obenem tudi maskerade. Dve najpopularnejši maski bosta dobili nagrado. Dobra večerja in prigrizek. — Odbor.

bo nikdar več dalo svojega zupanje. Zaupati je mogoče le tistim, ki so bese za resnice in pravico, iz laži in prevar pa zupanje ne more priti. Zato jim je zastala sapa v grlu, zato pravijo: razredni boj ni boj, ampak je golo sovraštvo. Toda to sovraštvo bo služilo delavcem le v spodbudo v njihovem boju za prostost.

In kadar to sovraštvo prepuštuje od delavca do delavca, bo prišlo k moči v Združenih državah in potem bo znalo obravnati zastarele račune in zagrebene pravice. In takrat mora delavstvo nastopiti odločno, da mu svet, za katerega se je borilo, levi ne ukradejo. In danes je nastopil čas in boj, boj duhov — revolucija. Delavci, vaša je! Nesite jo daleč in blizu, kajti pot k zmagi in porazu kapitalizma je le v gibanju mas. — J. Kovacich.

Krivični sistem

Sharon, Pa. — Zgodovina nam pove, da je Kristof Kolumb prišel v to deželo dne 12. oktobra 1492. Več ko sto let zavzema Amerika prvo mesto med vsemi državam sveta. Glede prirodnih zakladov je ona danes najbogatejša dežela pod solncem.

Ustanovitelji ameriškega naroda so si zaželeli več svobode kot so je posedovali. Pobegnili so iz Evrope, da bi bili svobodni in neodvisni od tamošnjih grozovitih vladarjev. Ustanovili so ameriško republiko, na katero so kazali ljudje dolgo časa s ponosom. Danes se med vladarji naroda ne najde več pravega patriotizma.

Dandanes je ljudstvu onemogočeno izvoliti moče, od katerih bi pričakovali pravične zakonodaje in ki bi upravljali vladne zadeve v splošno dobrobit. Vidite, prijatelji, danes je milijone ljudi kriči v tej neizmerno bogati deželi za kruhom. Mnogo Amerikancev se vprašuje danes s tarnajočim glasom ali more obstojati ameriška vlada, če vlada tako krivične razmere.

Kapitalizem poseduje danes prav vse, kar le moremo videti. Z denarjem naroda si je znal kapitalizem na zvit način pridobiti lastninsko pravico vseh zemljišč, medtem ko je na tisoče poštenih delavcev izgubilo svoje hiše. Kapitalizem poseduje brodirje in zrakoplovstvo. Poseduje železnice in ostala prometna sredstva. V rokah ima najboljše vrednostne papirje in ves denar. Kapitalizem, ki sestoji iz prav malo oseb, poseduje in upravlja telefon in telegraf, radio, električne železnice in elektrarne. Poseduje in nadzoruje rudnike, ki dobavljajo ljudstvu potrebno kuro in gradivo. Poseduje in razpolaga z bankami in z njih premoženjem. V posesti je pretežnega dela zlata, ki je zakonita last vlade. Tem sebičnim mogotcem so podrejena tudi vsa industrijska in trgovska podjetja.

V službi kapitalizma stoje najbolj prebrisani odvjetniki, ki znajo spremeniti pogodbe vedno v korist svojih gospodov. Takim in podobnim ljudem ne pride tako zlepa do živga, pa če jih tudi tiraš pred svetovno razsodišče, kajti satan si ne bo pustil kar tako na rep stopiti. Zavrtil in zarjul bo predno bo premagano.

Dobro vam je znano, da trepeče danes skoraj vsakdo v strahu. To najdete potrjeno pri uradnikih vlade, bančnikih, trgovcih, farmarjih, poklicnih politikih, pri duhovščini in delavstvu. Zakaj vlada tolikšen strah in tako zmeda med mogočniki in tolikšna stiska povsod med delavci? So tudi ljudje, ki pravijo, da bo že bog predrugačil te žalostne razmere, kar pa ne drži. Na drugi strani pa kličejo policije na pomoč kadar jih roparji napadejo. — Jack Jert.

Zabava in koncerti

Los Angeles, Cal. — Radniški klub "Bratstvo" prireja koncert in zabavo v nedeljo dne 8. marca v dvorani društva Jedinstvo na 2nd st. in Humphrey, ave. Pričetek koncerta ob 2. popoldne, pričetek plesa pa ob 7. večer.

Program bo obiljen ter bo nastitem tudi "Primorski meo-pust". Na koncertu bo sodeloval tudi tamburaški zbor "Polagie" iz San Pedra. Ta zbor igra vsako nedeljo večer na radio postaji KGER v Long Beachu, Cal. Za ples bo igral Jazz orkester. Vstopnina je 25c. Ta zabava bo, obenem tudi maskerade. Dve najpopularnejši maski bosta dobili nagrado. Dobra večerja in prigrizek. — Odbor.

Starost vesoljstva

Vemo, da je naše sonce s svojimi planeti le poedin primer sredi vesoljstva, ki obsega kakšnih 10 milijard nam vidnih podobnih sonc. Vsa ta sonca sestavljajo skupaj mogočen svetovni oblak, državo zvezd, ki ima morda 100.000 svetlobnih let v premeru. To državo imenujemo sestav Rimske ceste in tega kot celoto mislimo, ko govorimo tu o svetovju.

Vemo pa seveda tudi to, da je v vsej vesoljni prostornini še nešteto svetovij podobne vrste, kajti teleskop velik in fotografska plošča nam jih odkrivata po vseh kotih vesoljnosti, države nešteti zvezd, meglene sijoče okrogle otroke ali svetlja in meglenice, v katerih je skoraj razvršena skoraj dosledno v zavojčasti obliki tako da so zanje uvedli naziv zavojčaste spiralne meglenice. Tudi naše svetovje, osvetlje Rimske ceste je po vsej priliki takšna spiralna meglenica.

Novejša raziskovanja so pokazala, da so posamezne zvezdne države na različnih stopnjah razvoja. Nekatere sestojijo kakor naša iz milijard sonc, druge so šele ob začetku sončnih tvorb. Fotogrami, ki jih dobivamo z najmočnejšimi instrumenti na svetu, nam dovoljujejo globoke vpogled v to nastajanje svetovij. V daljnih meglenicah in prameglah vidimo snov v vrtnicastem gibanju okrog nekega jedra. Meritve so dognale, da gre tu za silovite brzine. S stotinami kilometrov na sekundo obkrožajo materijske mase svoja središča, a vendar potrebujejo mnoga teh daljnih svetvij milijone in milijone let, da se zavrtijo enkrat okrog svojih osi. Takšna števila nam dajejo slutiti, kako velikanska morajo biti tista svetovja sonc in svetovja nastajajočih sonc.

Naša Rimska cesta je, kakor rečeno, tudi podobna spiralna meglenica. Milijarde sonc v njej so proizvod silno dolgega razvoja, o katerem pa smo še prav malo poučeni. Tu gre za dobe, ki pomenijo za človeka z njegovim kratkim življenjem, prave "večnosti". Ze podset in stotisočletji si ne more nič pravega predstavljati. Treba se je pa osvoboditi nainnega začudenja nad "večnostmi", kajti "čas" je vendar relativen pojem.

Ali lahko kaj povemo o času, ki je pretek od nastanka našega svetlja?
Pred vsem je zelo verjetno, da se v našem svetovnem otoku še danes tvorijo sonca. Med veletoki zvezd plavajo ogromni oblaki žarečih plinov, iz katerih je prav mogoče, da se oblikujejo sonca. Eden največjih teh oblakov v svetvju Rimske ceste, megla v ozvezdju Oriona, vsebuje n. pr. dovolj tvarin za kakšnih 50 zvezd v velikosti in gmoti našega sonca.

Iz stanja sonc v našem sestavu lahko poskusimo dobiti vsaj približen pojem o njegovi starosti. Če imamo 20 cm dolgo svečo in ugotovimo, da se v uri porabijo 3 cm, si je lahko računati, kako dolgo bo gorela ta sveča. Tako si tudi moderni astrofiziki izračuna, kako dolgo more žareti neko sonce. Seveda mora pri teh računih premagovati takšne težave in toliko tem zvezanih problemov, da je rezultat vedno negotov. Točni rezultati sploh niso mogoči, a dobimo vrednosti, ki vsaj približno ustrezajo pravim vrednostim.

V notranjosti sonc vladajo temperature približno 50 milijonov stopinj. Pri takšnih silovitih temperaturah se mora materija razčlenjati, atomi razpadajo, njihovi neskončno majhni delci, negativno električno nabiti elektroni, se sproščajo v podobni žarkov kakor pri zemeljski prvini radiju. To žarkovce se izgubljajo neprestano v vesoljnost, a izgubljata tudi sonce neprestano energijo in materijo. Naše sonce postaja n. pr. z vsakim utripom našega srca za približno 4 milijone ton lažje.

Pri "mladih" vročih zvezdah je naravno praraba snovi in energije večja nego pri ostalih, hladnejših zvezdah. S pomočjo kompletnih instrumentov in metod pa more astronomi dognati stanje posameznih zvezd na njih potišini in njih notranjosti ter izreči, kako dolgo more posamezna zvezda prenašati te neprestane izgube, kako dolgo lahko žari in "živi". Naroče pa more iz sedanjega stanja sklepati z neko gotovostjo tudi o tem, kako dolgo žari, pred koliko milijoni let je torej nastala.

Jeans, eden najslavnejših astronomov naših dni, je tako z dolgoletnim delom izračunal, da znaša starost našega sonca približno 5 milijonov let (5 milijonov milijonletij), seveda pod pogojem, da je bilo kakor nešteto drugih sonc v svetvju mlado dvakrat večje, dvakrat težje nego danes. Toda osem milijonov let je v vsakem primeru "skoraj gotovo" najvišja meja za najstarejše zvezde našega svetlja.

Zanimivo je, da je neka druga metoda, ki se ma žarilnosti zvezd za podlago, temveč njih gibanje v prostoru, prišla do podobnega rezultata za zvezde našega svetlja: 5 do 10 milijonov let.

8 milijonov bi bilo torej srednja mera. Pred tem časom so se oblikovale prve zvezde Rimske ceste. A kolikšna je bila doba za "priljubljeni" pramegli, tega ne vemo. Za nas to ne pomeni in ne znače "večnosti", proti katerim pomeni celo starost naše zemlje (2 in pol milijarde let!) bežno sekundo v toku časa. — B. G. v Ziv. in sv.

(Dalje iz prve kolone.)
ozdravil kapitalizem in hkratu bi rad v kapitalizem oblekel v haljo socialne pravičnosti. S tem je pokazal, da ne razume položaja svetlja momenta in da ni doživel za veliki preizkušnjo. Roosevelt ima dobro srce, dobre volje — in to je vse. Načel nima! Tako bo veliki moment mimo njega.

Ameriško ljudstvo se vedno čaka na dobre voditelje, ki bodo razumeli svojo dobo in ki se ne bodo ustrašili umirajočega kapitalizma.

Ida Mae Stuhl, ki je uposlena v premogovniku v Cadizu, O.

Vesti iz Jugoslavije

(Izvirna poročila iz Jugoslavije.)

K NESREČI V "SRPSKEM BALKANU"

Bivši lastnik rudnika trdi, da je nesrečo zakrivilo vodstvo podjetja! Delavci ne smejo dajati nikakih izjav

Poročali smo že o nesreči, ki se je pripetila 21. jan. dopoldne v rudniku "Srpski Balkan" v okolici Zajčarca v Srbiji. V rov je odšlo na delo 24 rudarjev, 12 je bilo ubitih, 12 pa poškodovanih. Med ubitimi je tudi slovenski rudar Janez Ocep (baje ni iz Trbovelj, ampak iz litijske okolice.) Na pomoč so prihitali vsi rudarji, ki so bili doma, med njimi tudi dva Slovence, Karel Šeško in Franc Ročanc, ter pomagali pri reševanju. Očitnici pravijo, da je bilo v rovu strašno. V vojni sem bil in videl strašne stvari, tako razmesarjenih trupel pa še nisem videl, je trdil neki rudar. Tudi drugi pripovedujejo, da se ne morejo otresti groze, ki jih je objela, ko so prišli v rov smrti.

Poročevalci belgrajskih listov pravijo, da je nesrečo zakrivilo vodstvo rudnika zaradi pomanjkljive varnostne službe. V rudniku se je zelo rad nabiral metan in vendar ga ni bilo nikoli v zadostni množini za eksplozijo, če so električne ventilacijske naprave delovale. Nesreča se je zgodila v ponedeljek, torej po 24-urnem nedeljskem odmoru, ko se je metan nabiral in nabral do take množine, da je zadostovala za eksplozijo. Da je eksplozija, ne bi bil nabral v taki množini, če bi ventilacijske naprave funkcionirale tudi čez nedeljo nepretrgoma. Ugotovljeno pa je, da te naprave niso delovale čez nedeljo, metan se je torej nabiral v rudniku, in ko so prihodnje jutro prišli rudarji na delo, je prišlo do eksplozije. Da je nedelvanje ventilacijskih naprav dovelo do nesreče, to potrjuje tudi prejšnji lastnik rudnika Andrija Ilić, sorodnik lastnika sedanjega rudnika. Ta je svoj čas odvil rudnik sam, vodil ga je tudi, ko je prešel rudnik v last sedanjega lastnika Genčiča, potem pa je prišlo med obema do sporov. Izjava Ilića je torej lahko le maščevalno delo, vendar je res, da je Ilić že pred leti trdil, da novo vodstvo ne polaga dovolj važnosti na varnostne ukrepe in naprave.

Zanimivo za težko vest lastnika je tudi to, da rudarji ne smejo dajati nikakih izjav žurnalistom in uradnim osebam, ki so prišle ugotoviti vzrok nesreče. Kakor hitro stavijo vprašanje kakšnemu rudarju, že stopi predenj kakšen zastopnik rudniške uprave in odgovarja namestu rudarja. Beograjski listi so to podrobno zabeležili. Da pa bi kdo zaradi tega pozval na odgovornost rudniškega lastnika, tega najbrže ne bodo doživeli.

SPET HUDA RUDNIŠKA NESREČA V SRBIJI

12 rudarjev ubitih, 12 ranjenih. Med mrtvimi en Slovenec

Kar brez presledka si sledijo poročila o rudniških nesrečah v Srbiji in skoraj pri vsaki je prizadet kdo od slovenskih rudarjev, ki so zaradi mnogih redukcij v slovenskih rudnikih morali iti na jug iskati kruha. Zanimivo je, da so slabše stanovanjske razmere, zašli pa so tudi v mnogo slabše urejene rudnike, kakor so na pri nas.

Ni dolgo, dobrih 14 dni, kar se je pripetila nesreča v Trepči, ki je bil ubit tudi Slovenec Slavko iz metliške okolice. Zdaj poročajo o hudi nesreči, ki se je pripetila 21. januarja dopoldne v rudniku "Srpski Balkan" v okolici Zajčarca. Rudnik obratuje od 1912 leta. To je last bivšega srbskega ministra Georgja Genčiča. Zaseda okrog 200 rudarjev. Dne 21. januarja so odšli rudarji na delo, okrog 9. pa je prišlo do močne detonacije iz podzemlja. 2 in kmalu nato se je začel valiti iz rudnika dim. Delavskih hiš so se usuli drugi, materine in otroci, ter hitevali k reševalci ter odšli v bolnišnico. Šele okrog 10. so prinešeni prvih mrličev iz jame, bil je tako iznakažen, da ga je bilo težko identificirati. Potem

staviti na rektorsko mesto ljubljanske univerze. Taka mnenja

govorno ne izvirajo iz kakršnokoli mržnje do Srbov, saj jih imamo na naši univerzi mnogo za profesorje, ne da bi se kdo temu čudil. Toda na belgrajski univerzi ni niti enega slovenskega profesorja in prepričani smo, da bi nikoli ne postal Slovenec rektor beograjske univerze, čeprav bi bilo na njej deset slovenskih profesorjev. Temu se mi ne bi prav nič čudilo, zato naj se tudi nacionalisti ne čudijo, če vidi slovenska javnost na čelu slovenske univerze rajši Slovencega ko Srba. Saj na primer tudi med generali jugoslovanske vojske ni niti enega Slovencega, edini slovenski general je bil Maister, pa še ta v pokoj in zdaj v grobu, pa se temu živ krst ne čudi.

Razpust jugosl. akad. društva v Pragi. — Ljubljansko "Jutro" poroča 20. jan. iz Prage, da je praška policijska direkcija ustavila delovanje jugoslovanskega dijaškega društva "Matija Gubec" v Pragi ter zaplenila njegovo premoženje. Ukrep utemeljuje s tem, da je društvo poslalo ljubljanski upravi policije protestno pismo zaradi aretacij dijakov v Ljubljani ter s tem prekoračilo svoj v pravih določeni delokrog. Jugoslovanski dijak Dekanić (pač Hrvat) je bil po hišni preiskavi izgnan iz Češkoslovaške.

Odsoba komunistov. — Več dni je trajala v Mariboru razprava proti 15 obtožencem in obtoženkam zaradi komunistične propagande. Glavna dva obtožena sta bila dva učitelja, Apih in Vrnun, drugi pa so akademiki, srednješolci in delavci. Razprava se je vršila tajno ter je znan le izrek sodišča: Apih je bil obsojen na 4 leta ječe, Vrnun na tri leta, oba hkratu na izgubo državne službe, vsi drugi obtoženci so bili ali oproščeni ali pa obsojeni le pogojno od 6 do 8 mesecev zapora. — Druga skupina jetnikov še čaka na razpravo.

Vojni svet. — Ker je Jugoslavija s kraljem izgubila tudi vrhovnega poveljnika, novi kralj pa je še mladoleten, je bil ustanovljen še dni vojni svet, ki je nekak posvetovalni organ vojnega ministrstva. Vojni svet obstoji le v mirnem času, kakor hitro pa bi prišlo do mobilizacije, vojni svet preneha eksistirati. Steje tri člane (armijski generali), toda na svoje seje sme po potrebi povabiti vojni svet še druge vojaške funkcionarje.

Hud požar v Poljčanah. — V nedeljo 20. jan. zjutraj je Poljčance prebudilo strašno kričanje, da gori. Planili so pokonci ter v zelo hudem mrazu hiteli k cerkvi, kjer je v bližini gorelo. Zgledali so veliko farovško gospodarsko poslopje v plamenih. Gasilci so naglo planili v hlev ter odvezali živino, nato pa ves svoj trud usmerili v reševanje sosednih objektov, kajti bila je nevarnost, da zajame ogenj tudi sosedne stanovanjske in gospodarske hiše ter farovž. V hudem mrazu so vztrajali do 7. zjutraj in rešili okrog stoječe objekte, župniška gospodarsko poslopje pa je pogorelo do tal in ima fajmošter okrog 80.000 Din škode, ki pa je delno krita z zavarovalnino. Brez pomoči gasilcev bi se bil požar gotovo razširil na sosedne hiše in škoda bi bila neprecenljiva.

Alli ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za man denar lahko pošljete ali sorodniku v domovino? In svojem v domovino.

Pogajanja za združenje čevljarjskih unij

Do zблиžanja petih unij je prišlo s skupnim nastopom pred NRA

Washington. — (FP) — Med eksekutivo Ameriške delavske federacije in voditelji petih čevljarjskih unij, od katerih je le ena pridružena federaciji, se vrše pogajanja za spojitve vseh unij v eno novo organizacijo. Voditelji neodvisnih unij insistirajo, naj pravila nove unije določajo volitev uradnikov s splošnim glasovanjem in ne na konvenciji, nadalje pravico referendumu, ki naj vključuje tudi odpoklic uradnikov. Do prvega koraka k spojitvi vseh unij v čevljarjski industriji je prišlo na sestanku zastopnikov, ki so prišli v Washington pred NRA z zahtevo za modifikacijo pravilnika. Najprvo so se zedinili za skupen nastop pred NRA, kateri so predložili enotne zahteve za skrajšanje delovnika na 30 ur v tednu, odprava mezdne razlike med mladi in večjimi mesti ter delavci in delavkami, za reprezentacijo v pravilniških odborih in določitev minimalne plače za izvezence in navadne delavce.

Boj med zdravniki v Angliji radi unije
Torijski zdravniki bi radi uničili napredno unijo z bojkotom
London. — (FP) — Angleška zdravniška zveza je Zdravniški uniji, ki ima pet tisoč članov in se je nedavno pridružila Kongresu strokovnih unij, napovedala boj na smrt. Boj ji je napovedala radi pridružitve delavskemu gibanju. Vodstvo zdravniške zveze, ki je prav tako reakcionarno kakor vodstvo Ameriške zdravniške zveze, je poslalo vsem krajevnim postojankam instrukcije, naj pritisejo na občinske zdravstvene oblasti z zahtevo, da bojkotirajo člane Zdravniške unije. Pri tem rabi argument, da je namen unijskih zdravnikov forsiranje "tiranije strokovnih unij" na deželo. "Ravno obratno je resnica", je komentiral neki prominentni član Zdravniške unije to obdolžitev. "Mi se borimo proti največji tiraniji, ki je bila že kdaj vsiljena kakšni skupini profesionalistov. Mi smatramo zdravje za pravico ljudi in za interes celokupnega prebivalstva. Razvoj v zdravništvu bi moral držati v to smer, ne pa služiti kot sredstvo za podpreje individualizma, ki je iz zdravniškega poklica napravil nekakšno čarovnijo in ga zavil v atmosfero največje skrivnosti." Resnični vzrok tega napada s strani torijske zdravniške zveze je v tem, ker Zdravniška unija propagira socializiranje medicine.

KOMUNISTI RAZBILI ENOTNO FRONTO V CALIFORNIJI
Sacramento, Cal. — Enotna fronta za obrambo 16 komunistov in simpatikov komunistične stranke, ki so obtoženi kriminalnega sindikalizma, se je razbila. Razbili so jo komunisti, ki so s tem pokazali, da še niso spremenili svoje taktike kljub njih intenzivni kampanji za enotno fronto. Radi velike važnosti tega procesa za vse delavsko gibanje si je Civil Liberties unija nadela nalogo, da združi vse radikalne elemente v skupni obrambi. Posrečilo se ji je, da je bil v tem smislu sklenjen pakt med komunisti, socialisti in trockisti, poleg unije same. Mednarodne delavske obrambe in Nepristranske delavske obrambe. Vse te skupine so se na konferenci sporazumele na sklicanje splošne delavske konference za obrambo obtožencev. Namen je bil v prvi vrsti zainteresirati unije v obrambo, ker so bili prizadeti aretirani največ radi svoje aktivnosti v zvezi z organiziranjem

njem poljedelskih delavcev in radi vodstva poljedelskih stavk.

Skupni odbor je sestavil oklic za splošno delavsko konferenco. Dogovor s tem v zvezi je tudi določal, naj bo konferenca reprezentativna in ne dominirana po komunistih, ki navadno zbornajo ob takih prilikah vse svoje "innocent" klube, to je organizacije, ki so večinoma le na papirju.

Komunisti so pa po konferenci zavrgli ta oklic in izdelali svojega. V tem oklicu so si zagotovili kontrolo nad konferenco, ki je bila sklicana za 8. februarja. Ta trik in neodkritosrčnost sta bila pa preveč za socialiste, trockiste in Non-Partisan Labor Defense in so dali slovo taki "enotni fronti", ne pa obrambi. Na zadnjem sestanku je bil neki komunist toliko odkritosrčen, da je rekel, da "smo mi le za tako enotno fronto, ki bo pod vodstvom komunistične stranke in International Labor Defense (komunistična obrambna organizacija)." Vodilni komunisti so s tem ponovno demonstrirali, da jim je kampanja za enotno fronto le manever. Sektaške interese stranke so postavili nad interese prosekutiranih članov, čeprav jih čaka dolgoletna ječa v slučaju, da bodo spoznani za krive. In prosekucija si prizadeva na vse načine, da jih pošlje v ječo. Obravnava se vrši že dva tedna in ves čas vleče prosekutor rdečo marcelo pred poroto. Na zmago računa s tem, da vzbuja vsakovrstne predsodke porotnikov do obtožencev. Važno vlogo igra tudi religija, oziroma ateizem.

General Hugh Johnson, bivši direktor NRA, se je vrnil v Washington, kjer je nastopil na zaslišanju pred odsekom nižje kongresne zbornice za vojaške zadeve.

Vesti s Primorskega

VELIKI NEMIRI V TRŽIČU

Delavstvo se upira skrajšanemu delovniku

Trst, 15. jan. — Italijanska vlada je po dolgem razmotrivanju končno uvedla delavski tednik s 40 urami. Namen tega je bil, da se zaposli čim večje število nezaposlenih delavcev. V raznih pokrajinah in obratih so jih res zaposlili kenaj več, toda njihovo število je v primeri z brezposelnimi naravnost nizko. Nastopil pa je v tem vladnem socialnem udejstvanju nek nov trenutek, na katerega prvotno gotovo niso računali. Vsa ta akcija ni bila morda naperjena proti podjetnikom, ali vsaj nima v svoji končni obliki tega učinka, ampak proti zaposlenim delavcem. Ti so izgubili z uvedbo novega urnika tedensko po 8 ur, kar se pri mezdah, ki je že tako skromna, zelo pozna. Umevno je, da niso sprejeli nove odredbe z nikakim veseljem. V Tržiču, kjer so velike ladjedelnice in kjer je zaposlenih precejšnje število delavcev pri gradnji vojnih in drugih ladij, pa je prišlo do odkritega upora. Delavstvo se sicer ni poslužilo kakih nasilnih sredstev ali stavk, ampak je s pasivno rezistentno odločno izjavilo, da se ne strinja z novimi fašističnimi reformami. Javne oblasti so bile o tem takoj obveščene in so tudi aretirale veliko število delavcev. Sedaj iščejo predvsem organizatorje pasivne rezistence. Nekateri delavci so že izpustili. Število aretiranih je težko ugotoviti, ker se z dneva na dan menjava, in nekateri spuščajo iz zapora, druge pa zapirajo. Tržič je bil že ponovno predmet in pozorišče raznih protifašističnih akcij, kar vzbuja pri fašistih samih velikok skrbi in mnenje o obsežni in dobro organizirani protifašistični akciji.

ITALIJANSKI PATRI IN NJIHOVE METODE

Naše ljudi vabijo v cerkev z zvičanami

Postojna, januarja 1935. — V vipavskem križu so, kjer so dolga leta prebivali domači kapucini, danes sami Italijani. Ko so še bili slovenski patri, je bil Sv. križ v gotovih dnevih v letu; kot so poročunkale in božični prazniki, oblegan od množice vernikov, ki so prišli iz bližnjih in daljnjih krajev Vipavske doline. Odkar pa so izgnali slovenske patre iz samostana, so ljudje popolnoma opustili te svoje stare navade, čeprav bi danes kapucini imeli veliko več opravila ko včasih, ker so mnoge fare ostale brez dušnih pastirjev. Vodstvo samostana se dobro zaveda, da italijanski kapucini tu ne pridejo in ne bodo prišli nikoli v poštev, zato je zadnje božične praznike, ali na lastno iniciativo, ali na namig cerkvenih oblasti, raz-

delilo po vsej Vipavski dolini letake. S temi so pozivali kapucine domačine, da se udeležijo božičnih cerkvenih svečanosti, ki bodo trajale kot običajno, od Božiča popoldne pa do dne Nedolžnih otročev. Da bi si zagotovili obisk vernikov, so navedli v letakih, da bodo cerkvena opravila kot tudi pridige in spovedovanje opravljal o. lazariisti iz Mirna. Znano pa je, da so o. lazariisti iz Mirne, ki so bili Slovence, oblasti že pred božičnimi prazniki aretirale in zaprle. Za ta dogodek ve vsa Vipavska dolina. Vendar so ljudje mišlili, da so jih morda že izpustili iz zapora in so v tej veri romali v Sv. križ. Pri prvi pridigi, ki je bila napovedovana, pa je prišel na prižnico p. gvardian in je po pozdravu "Hvaljen Jezus" nadaljeval "Molimo oče naš za našega kralja." To je vernikom zadoستovalo in cerkev se je takoj izpraznila. Kaj takega so res zmožni samo Italijani. Patri se zavedajo, da je s konfinciacijo o. lazariistov zadan hud udarec ne samo za Goriško, ampak tudi za vsa okolice. Njihov posek pa smatrajo naši ljudje kot norčevanje iz aretiranih očetov lazariistov in naših ljudi. Naš človek ni bil vajen na take zvičanosti niti od duhovnikov, od redovnikov pa še celo ne. Na tak način samo odvrčajo našega človeka od cerkve.

"Ente per la Riscinata Nazionale" kupuje naša posestva

Il. Bistrica, januarja 1935. — Že večkrat smo poročali o posestvih v bistriški okolici, ki so bili že večkrat dana na dražbo, a ne prodana. Pred časom je ta posestva, a le obsežnejša, kupilo društvo, ki nosi naslov "Ente per la Riscinata Nazionale". Tako je prišla v njegovo last nekdanja Joskova grofija ob Reki pod Premom, dve posestvi na Turnu, neko posestvo v Zabičah in drugod. Bivše lastnike so izgnali iz hiš, gospodarska in stanovanjska poslopja pa temeljito preurejajo. Kako in kaj nameravajo s temi kmetijami, ki so prav za prav veleposestva, ni znano. Že iz naslova društva pa lahko sklepamo, kaj je pričakovati.

Posestnik Štrukelj in osam članov iz Sv. Lucije aretiranih
Gorica, 15. januarja. — Kakor nam poročajo iz Sv. Lucije pri Tolminu je bil tamkaj aretirani Štrukelj Ludvik, 28 letni posestnik, doma iz Sv. Lucije, ter odpeljan v goriške zapore. Z njim je bilo aretiranih in zaprtih še osem drugih moških, ki so bili pripeljani in pridržani v zaporih. Pravi vzroki niti domačim, niti našemu poročevalcu niso znani. Kot navadno pa so tudi te obdolžili protidržavnega delovanja, kljub temu, da nimajo proti njim gotovo nobenih dokazov. Za fašistične oblasti je danes dovolj, da je kdo Slovenec ali Hrvat.

Agitirajte za Prosveto!

Parada nemških policajev z generalom Goeringom na čelu, ki se je vršila v Berlinu v proslavo nazijske zmage v Posaarju.

